KONVENCIJA PRIEŠ KANKINIMĄ IR KITOKĮ ŽIAURŲ, NEŽMONIŠKĄ AR ŽEMINANTĮ ELGESĮ AR BAUDIMĄ[1]

Valstybės, šios Konvencijos Šalys,

atsižvelgdamos į tai, kad pagal Jungtinių Tautų Chartijoje įtvirtintus principus visų žmonijos narių lygių ir neatimamų teisių pripažinimas yra laisvės, teisingumo ir taikos pasaulyje pagrindas;

pripažindamos, kad šios teisės atsiranda iš prigimtinio žmogaus asmenybės orumo;

atsižvelgdamos į tai, kad Chartija, ypač 55 straipsnis, įpareigoja valstybes skatinti visuotinai gerbti žmogaus teises bei pagrindines laisves ir jų laikytis;

atsižvelgdamos į Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos[2] 5 straipsnį ir Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto[3] 7 straipsnį, kurie abu nustato, kad niekas negali būti kankinamas arba patirti žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą;

atsižvelgdamos į 1975 m. gruodžio 9 d. Generalinės Asamblėjos priimtą Deklaraciją dėl visų asmenų apsaugos nuo kankinimo ir kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ar baudimo[4];

norėdamos kovą prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą visame pasaulyje padaryti dar veiksmingesnę,

s u s i t a r ė:

I DALIS

1 straipsnis

1. Šioje Konvencijoje „kankinimas“ – tai bet koks veiksmas, kuriuo asmeniui tyčia sukeliamas stiprus fizinis ar psichinis skausmas arba kančia siekiant išgauti iš jo ar trečiojo asmens informaciją arba prisipažinimą, nubausti jį už kokį nors veiksmą, kurį jis arba trečiasis asmuo įvykdė ar yra įtariamas jį įvykdęs, arba įbauginti ar priversti jį arba trečiąjį asmenį ką nors padaryti, arba dėl bet kurios kokiu nors diskriminavimu grindžiamos priežasties, kai tokį skausmą ar kančią sukelia viešosios valdžios pareigūnas ar kitas oficialias pareigas einantis asmuo arba kai jis sukeliamas jam kurstant arba sutinkant ar jo tyliu pritarimu. Šis apibrėžimas neapima tik teisėtomis sankcijomis sukeliamo, joms būdingo arba su jomis susijusio skausmo ar kančios.

2. Šis straipsnis nepažeidžia jokių tarptautinių dokumentų ar nacionalinės teisės aktų, kuriuose yra ar gali būti platesnio taikymo nuostatų.

2 straipsnis

1. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, imasi veiksmingų įstatymų leidybos, administracinių, teisminių arba kitų priemonių, kad būtų užkirstas kelias kankinimo veiksmams bet kurioje jos jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje.

2. Jokios išimtinės aplinkybės, ar tai būtų karo padėtis ar karo, vidaus politinio nestabilumo grėsmė, ar kokia kita nepaprastoji padėtis, negali būti naudojamos kankinimui pateisinti.

3. Negalima vadovautis vyresniojo pareigūno ar valdžios institucijos įsakymu kankinimui pateisinti.

---

[1] Įsigaliojo 1987 m. birželio 26 d., t. y. trisdešimtą dieną nuo tos dienos, kai Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui buvo deponuotas dvidešimtas ratifikavimo arba prisijungimo dokumentas pagal 27 straipsnio 1 dalį, įskaitant 21 ir 22 straipsnių nuostatas dėl Komiteto prieš kankinimą kompetenciją, daugiau kaip penkios valstybės buvo pareiškusios, kad jos pripažįsta šią Komiteto kompetenciją pagal 21 ir 22 straipsnius:

[2] Jungtinės Tautos, *Generalinės Asamblėjos oficialūs protokolai, Trečioji sesija*, I dalis, 71 p.

[3] Jungtinės Tautos, *Tarptautinių sutarčių serija,* 999 t., 171 p.; 1057 t., 407 p. (autentiško teksto ispanų kalba ištaisymas); 1059 t., 451 p. (999 t. pataisos).

[4] Jungtinės Tautos, *Generalinės Asamblėjos oficialūs protokolai, Trisdešimtoji sesija, Priedas Nr. 34* (A/10034), 95 p.

Valstybė	*Ratifikavimo arba prisijungimo (a) dokumento deponavimo data*	Valstybė	*Ratifikavimo arba prisijungimo (a) dokumento deponavimo data*
Afganistanas** …..	1987 m. balandžio 1 d.	Norvegija* ……	1986 m. liepos 9 d.
Argentina* …….	1986 m. rugsėjo 24 d.	Filipinai …….	1986 m. birželio 18 d. *a*
Belizas ……	1986 m. kovo 17 d. *a*	Senegalas ……..	1986 m. rugpjūčio 21 d.
Bulgarija** …….	1986 m. gruodžio 16 d.	Švedija* …….	1986 m. sausio 8 d.
Baltarusijos Tarybų Socialistinė		Šveicarija* ……	1986 m. gruodžio 2 d.
Respublika**.....	1987 m. kovo 13 d.	Uganda ……..	1986 m. lapkričio 3 d. a
Kamerūnas …….	1986 m. gruodžio 19 d. *a*	Ukrainos Tarybų Socialistinė Respublika**	
Danija * ……..	1987 m. gegužės 27 d.	……	1987 m. vasario 24 d.
Egiptas ……	1986 m. birželio 25 d. *a*	Tarybų Socialistinių Respublikų	
Prancūzija* ** ……	1986 m. vasario 18 d.	Sąjunga** …….....	1987 m. kovo 3 d.
Vengrija**……..	1987 m. balandžio 15 d.	Urugvajus ……	1986 m. spalio 24 d.
Meksika …….	1986 m. sausio 23 d.		

3 straipsnis

1. Jokia valstybė, šios Konvencijos Šalis, neišsiunčia, negrąžina *(refouler)* ir neišduoda asmens kitai valstybei tais atvejais, kai yra pagrįstų priežasčių manyti, kad jam iškiltų pavojus būti kankinamam.

2. Siekdamos nustatyti, ar yra tokių priežasčių, kompetentingos valdžios institucijos atsižvelgia į visus susijusius motyvus, įskaitant, jei tikslinga, toje valstybėje esamų didelių, akivaizdžių ar masinių žmogaus teisių pažeidimų nuolatinį pobūdį.

4 straipsnis

1. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, užtikrina, kad visi kankinimo veiksmai pagal jos baudžiamąją teisę būtų laikomi nusikaltimais. Ta pati nuostata taikoma asmens pasikėsinimui padaryti kankinimo veiką ir veikai, kuri yra bendrininkavimas ar dalyvavimas kankinant.

2. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, atsižvelgdama į sunkų šių nusikaltimų pobūdį, numato atitinkamas bausmes už šiuos nusikaltimus.

5 *straipsnis*

1. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, imasi tokių priemonių, kurios gali būti reikalingos, siekdamos nustatyti savo jurisdikciją dėl 4 straipsnyje nurodytų nusikaltimų tais atvejais:

a) kai tie nusikaltimai padaromi bet kurioje jos jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje arba toje valstybėje registruotame laive ar orlaivyje;

b) kai tariamas nusikaltėlis yra tos valstybės pilietis;

c) kai nukentėjusysis yra tos valstybės pilietis, jei ta valstybė mano, jog tai tikslinga.

2. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, atitinkamai imasi tokių priemonių, kurios gali būti reikalingos, siekdamos nustatyti savo jurisdikciją dėl tokių nusikaltimų tais atvejais, kai tariamas nusikaltėlis yra jos jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje ir ji jo neišduoda pagal 8 straipsnį kuriai nors iš šio straipsnio 1 dalyje minėtų valstybių.

---

* Pareiškimų dėl Komiteto prieš kankinimą kompetencijos pripažinimo pagal 21 ir 22 straipsnius tekstus žr. šio tomo 204 p.

** Ratifikavimo metu padarytų išlygų tekstus žr. šio tomo 207 p.

3. Ši Konvencija neišskiria jokios baudžiamosios jurisdikcijos, taikomos remiantis vidaus teise.

6 straipsnis

1. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, kurios teritorijoje yra asmuo, tariamai padaręs bet kurį 4 straipsnyje nurodytą nusikaltimą, išnagrinėjusi turimą informaciją ir įsitikinusi, kad aplinkybės to reikalauja, jį suima arba imasi kitų teisinių priemonių, užtikrinančių jo sulaikymą. Suimama ir imamasi kitų teisinių priemonių remiantis tos valstybės teise, bet tik tol, kol tai reikalinga tam, kad būtų galima pradėti baudžiamąjį persekiojimą ar imtis išdavimo (ekstradicijos) veiksmų.

2. Tokia valstybė nedelsdama atlieka pirminį faktų tyrimą.

3. Kiekvienam asmeniui, suimtam pagal šio straipsnio 1 dalį, padedama nedelsiant susisiekti su artimiausiu atitinkamu valstybės, kurios pilietis jis yra, atstovu arba, jei jis yra asmuo be pilietybės, su valstybės, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta, atstovu.

4. Valstybė, suėmusi asmenį pagal šį straipsnį, nedelsdama praneša 5 straipsnio 1 dalyje nurodytoms valstybėms apie tai, kad toks asmuo yra suimtas, ir apie aplinkybes, dėl kurių jis suimtas. Valstybė, atliekanti pirminį tyrimą, numatytą šio straipsnio 2 dalyje, nedelsdama praneša apie tyrimo išvadas minėtoms valstybėms ir nurodo, ar ji ketina vykdyti jurisdikciją.

7 straipsnis

1. Valstybė, šios Konvencijos Šalis, kurios jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje yra asmuo, tariamai padaręs 4 straipsnyje nurodytą nusikaltimą, visais 5 straipsnyje numatytais atvejais, jei ji jo neišduoda, perduoda bylą savo kompetentingoms institucijoms, kad būtų pradėtas baudžiamasis persekiojimas.

2. Šios institucijos, remdamosi tos valstybės įstatymais, priima sprendimą ta pačia tvarka kaip ir dėl įprasto sunkaus nusikaltimo. 5 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais baudžiamajam persekiojimui ir apkaltinamajam nuosprendžiui taikomi įrodymo kriterijai jokiu būdu neturi būti mažiau griežtesni negu tie, kurie taikomi 5 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais.

3. Kiekvienam asmeniui, dėl kurio atliekamas teisminis nagrinėjimas dėl bet kokio nusikaltimo, nurodyto 4 straipsnyje, garantuojama, kad su juo bus teisingai elgiamasi per visas teisminio nagrinėjimo stadijas.

8 straipsnis

1. 4 straipsnyje nurodyti nusikaltimai turi būti laikomi įtrauktinais į bet kurią tarp valstybių, šios Konvencijos Šalių, sudarytą ekstradicijos sutartį kaip nusikaltimai, dėl kurių išduodama. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, įsipareigoja įtraukti tokius nusikaltimus kaip nusikaltimus, dėl kurių išduodama, į bet kurią tarp jų sudaromą ekstradicijos sutartį.

2. Jei valstybė, šios Konvencijos Šalis, kuri sprendžia ekstradicijos klausimą, nurodydama ekstradicijos sutarties buvimą kaip išdavimo sąlygą, gauna kitos valstybės, šios Konvencijos Šalies, su kuria ji nėra sudariusi ekstradicijos sutarties, prašymą išduoti, ji gali laikyti šią Konvenciją dėl tokių nusikaltimų teisiniu išdavimo pagrindu. Išduodama atsižvelgiant į kitas sąlygas, kurias numato prašomosios valstybės įstatymai.

3. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, nenurodančios sutarties buvimo kaip išdavimo sąlygos, tarpusavyje tokius nusikaltimus laiko nusikaltimais, dėl kurių išduodama, atsižvelgdamos į sąlygas, kurias numato prašomosios valstybės įstatymai.

4. Tokius nusikaltimus valstybės, šios Konvencijos Šalys, ekstradicijos tikslais traktuoja taip, lyg jie būtų padaryti ne tik jų įvykdymo vietoje, bet ir valstybių, kurios privalo nustatyti savo

jurisdikciją pagal 5 straipsnio 1 dalį, teritorijose.

9 straipsnis

1. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, teikia viena kitai visokeriopą pagalbą dėl baudžiamojo proceso veiksmų, kurių buvo imtasi dėl 4 straipsnyje nurodytų nusikaltimų, įskaitant visų jų turimų įrodymų, reikalingų teisminiam nagrinėjimui, pateikimą.

2. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, vykdo savo įsipareigojimus pagal šio straipsnio 1 dalį, laikydamosi tarpusavyje sudarytų sutarčių dėl abipusės teisinės pagalbos.

10 straipsnis

1. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, užtikrina, kad švietimas ir informavimas apie kankinimo uždraudimą būtų deramai įtraukti į teisėsaugos civilinio ar karinio personalo, medicinos personalo, valdžios pareigūnų ir kitų asmenų, kurie gali dalyvauti suimant, kvočiant ar prižiūrint bet kurį asmenį, kuriam kokia nors forma taikomas areštas, sulaikymas ar laisvės atėmimas, mokymą.

2. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, šį draudimą įtraukia į tokiems asmenims skirtas pareigines ir tarnybines taisykles ar instrukcijas.

11 straipsnis

Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, nuolat peržiūri asmenų, kuriems bet kurioje jos jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje bet kuria forma taikomas areštas, sulaikymas ar laisvės atėmimas, kvotos taisykles, instrukcijas, būdus ir praktiką, taip pat kalinimo ir elgesio su jais nurodymus, tam, kad būtų užkirstas kelias bet kokiems kankinimo atvejams.

12 straipsnis

Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, užtikrina, kad jos kompetentingos institucijos imtųsi skubaus ir nešališko tyrimo, kada tik yra pagrįstų motyvų manyti, kad kurioje nors jos jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje buvo padaryta kankinimo veika.

13 straipsnis

Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, užtikrina, kad bet kuris asmuo, kuris teigia patyręs kankinimą kurioje nors jos jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje, turėtų teisę skųstis jos kompetentingoms institucijoms ir tikėtis greito ir nešališko tyrimo. Turi būti imamasi veiksmų siekiant užtikrinti, kad skundo pateikėjas ir liudininkai būtų apsaugoti nuo netinkamo elgesio su jais ar bauginimo dėl jo skundo arba jų duotų parodymų.

14 straipsnis

1. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, savo teisine sistema užtikrina, kad nukentėjusysis nuo kankinimo veikos gautų žalos atlyginimą ir turėtų įgyvendinamą teisę į teisingą ir deramą kompensaciją, įskaitant lėšas, kiek įmanoma, visiškai reabilitacijai. Nukentėjusiojo mirties dėl kankinimo atveju jo išlaikytiniai turi teisę gauti kompensaciją.

2. Jokia šio straipsnio nuostata nedaro poveikio nukentėjusiojo ar kitų asmenų teisei į kompensaciją, kuri gali egzistuoti pagal nacionalinę teisę.

15 ***straipsnis***

Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, užtikrina, kad bet koks pareiškimas, kuris, kaip nustatyta, buvo išgautas kankinant, negali būti laikomas įrodymu jokiame teismo procese, išskyrus atvejus, kai jis panaudojamas prieš asmenį, kaltinamą kankinimu, kaip įrodymas, kad tas pareiškimas buvo padarytas.

16 straipsnis

1. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, įsipareigoja bet kurioje jos jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje užkirsti kelią kitoms žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ar baudimo veikoms, kurios neprilygsta kankinimui, kaip apibrėžta 1 straipsnyje, kai tokias veikas padaro valdžios pareigūnas ar kitas oficialias pareigas einantis asmuo arba kai jos padaromos jam kurstant arba sutinkant ar jo tyliu pritarimu. Visų pirma taikomi 10, 11, 12 ir 13 straipsnių įsipareigojimai, nuorodas į kankinimą pakeičiant nuorodomis į kitas žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ar baudimo formas.

2. Šios Konvencijos nuostatos neatmeta kitų tarptautinių dokumentų ir nacionalinės teisės nuostatų, uždraudžiančių žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą arba susijusių su ekstradicija arba išsiuntimu.

II DALIS

17 straipsnis

1. Steigiamas Komitetas prieš kankinimą (toliau – Komitetas), kuris atlieka toliau nurodytas funkcijas. Komitetą sudaro dešimt aukštomis moralinėmis savybėmis išsiskiriančių ir žmogaus teisių srityje pripažintą kompetenciją turinčių ekspertų, kurie Komitete dirba savo vardu. Ekspertus renka valstybės, šios Konvencijos Šalys, atsižvelgdamos į teisingą jų geografinį pasiskirstymą ir į tai, jog naudinga, kad dalyvautų keli teisinio darbo patirtį turintys asmenys.

2. Komiteto nariai renkami slaptu balsavimu iš valstybių, šios Konvencijos Šalių, siūlomų asmenų sąrašo. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, gali siūlyti vieną kandidatą iš asmenų, kurie turi būti jos piliečiai. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, turi turėti omenyje, kad naudinga siūlyti asmenis, kurie taip pat yra Žmogaus teisių komiteto, įsteigto pagal Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, nariai ir kurie nori būti Komiteto prieš kankinimą nariais.

3. Komiteto narių rinkimai rengiami per kas antrus metus Jungtinių Tautų Generalinio Sekretoriaus šaukiamus valstybių, šios Konvencijos Šalių, posėdžius. Tuose posėdžiuose, kuriuose kvorumą sudaro du trečdaliai valstybių, šios Konvencijos Šalių, išrinktais į Komitetą asmenimis laikomi tie, kurie gauna daugiausia balsų ir absoliučią dalyvaujančių bei balsuojančių valstybių, šios Konvencijos Šalių, atstovų balsų daugumą.

4. Pirmieji rinkimai rengiami ne vėliau kaip praėjus šešiems mėnesiams nuo šios Konvencijos įsigaliojimo. Ne vėliau kaip likus keturiems mėnesiams iki kiekvienų rinkimų dienos Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius laišku kreipiasi į valstybes, šios Konvencijos Šalis, kviesdamas per tris mėnesius siūlyti savo kandidatus. Generalinis Sekretorius pagal abėcėlę parengia visų taip pasiūlytų asmenų sąrašą, nurodydamas juos taip pasiūliusias valstybes, šios Konvencijos Šalis, ir pateikia jį valstybėms, šios Konvencijos Šalims.

5. Komiteto nariai renkami ketveriems metams. Jie gali būti perrinkti pakartotinai iškėlus jų kandidatūras. Tačiau penkių per pirmuosius rinkimus išrinktų narių kadencija baigiasi po dvejų metų; tuoj pat po pirmųjų rinkimų šių penkių narių pavardes burtais atrenka šio straipsnio 3 dalyje nurodyto posėdžio pirmininkas.

6. Jei Komiteto narys miršta ar atsistatydina arba dėl kurios nors kitos priežasties nebegali eiti Komiteto nario pareigų, jį kandidatu pasiūliusi valstybė, šios Konvencijos Šalis, paskiria kitą

ekspertą iš savo piliečių eiti tas pareigas iki jo kadencijos pabaigos, jeigu tam pritaria dauguma valstybių, šios Konvencijos Šalių. Pritarimas laikomas duotu, jeigu per šešias savaites nuo tos dienos, kai Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius joms pranešė apie siūlomą paskyrimą, pusė ar daugiau valstybių, šios Konvencijos Šalių, nedavė neigiamo atsakymo.

7. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, yra atsakingos už Komiteto narių išlaidas tol, kol jie eina Komiteto narių pareigas.

18 straipsnis

1. Komitetas dvejiems metams išsirenka savo pareigūnus. Jie gali būti perrenkami.

2. Komitetas nustato savo darbo tvarkos taisykles, bet tose taisyklėse, *inter alia,* turi būti nustatyta, kad:

a) kvorumą sudaro šeši nariai;

b) Komiteto sprendimai priimami dalyvaujančių narių balsų dauguma.

3. Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius parūpina reikalingus darbuotojus ir sudaro Komitetui sąlygas kuo veiksmingiau pagal šią Konvenciją atlikti savo funkcijas.

4. Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius sušaukia pirmąjį Komiteto posėdį. Po pirmojo posėdžio Komitetas renkasi tokiu laiku, kuris numatytas jo darbo tvarkos taisyklėse.

5. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, yra atsakingos už išlaidas, susijusias su valstybių, šios Konvencijos Šalių, susirinkimų ir Komiteto posėdžių rengimu, įskaitant bet kokių išlaidų, tokių kaip darbuotojų ir patalpų išlaikymo išlaidos, kurias Jungtinės Tautos patiria pagal šio straipsnio 3 dalį, padengimą Jungtinėms Tautoms.

19 straipsnis

1. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, per vienerius metus nuo Konvencijos įsigaliojimo atitinkamai valstybei, šios Konvencijos Šaliai, per Jungtinių Tautų Generalinį Sekretorių Komitetui pateikia priemonių, kurių jos ėmėsi siekdamos vykdyti savo įsipareigojimus pagal šią Konvenciją, ataskaitas. Vėliau valstybės, šios Konvencijos Šalys, kas ketveri metai teikia papildomas bet kokių naujų priemonių, kurių jos ėmėsi, ataskaitas ir tokias kitas ataskaitas, kurių gali paprašyti Komitetas.

2. Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius tas ataskaitas siunčia visoms valstybėms, šios Konvencijos Šalims.

3. Kiekvieną ataskaitą nagrinėja Komitetas, kuris dėl ataskaitos gali pareikšti tokias bendro pobūdžio pastabas, kurios, jo manymu, yra tikslingos, ir nusiųsti jas atitinkamai valstybei, šios Konvencijos Šaliai. Ta valstybė, šios Konvencijos Šalis, gali atsakyti Komitetui, pateikdama samprotavimus.

4. Komitetas gali savo nuožiūra nuspręsti įtraukti bet kurias savo pareikštas pastabas pagal šio straipsnio 3 dalį kartu su samprotavimais dėl jų, gautais iš atitinkamos valstybės, šios Konvencijos Šalies, į savo metinę ataskaitą, rengiamą pagal 24 straipsnį. Jei atitinkama valstybė, šios Konvencijos Šalis, prašo, Komitetas taip pat gali pridėti ir ataskaitos, pateiktos pagal šio straipsnio 1 dalį, kopiją.

20 straipsnis

1. Jei Komitetas gauna patikimos informacijos, kurioje, jo manymu, esama gerai pagrįstų požymių, kad kankinimas yra nuolat praktikuojamas kurios nors valstybės, šios Konvencijos Šalies, teritorijoje, Komitetas kviečia tą valstybę, šios Konvencijos Šalį, bendradarbiauti tiriant tą informaciją ir tuo tikslu dėl tos informacijos pateikti savo samprotavimus.

2. Atsižvelgdamas į bet kuriuos samprotavimus, kuriuos galėjo būti pateikusi suinteresuota

valstybė, šios Konvencijos Šalis, taip pat į bet kurią kitą turimą susijusią informaciją, Komitetas gali, jei jis nusprendžia, kad to reikia, paskirti vieną ar daugiau savo narių atlikti konfidencialų tyrimą ir skubiai pateikti Komitetui jo ataskaitą.

3. Atlikdamas tyrimą pagal šio straipsnio 2 dalį, Komitetas stengiasi bendradarbiauti su suinteresuota valstybe, šios Konvencijos Šalimi. Su ta valstybe, šios Konvencijos Šalimi, susitarus, toks tyrimas gali apimti ir lankymąsi jos teritorijoje.

4. Išnagrinėjęs savo nario ar narių išvadas, pateiktas pagal šio straipsnio 2 dalį, Komitetas šias išvadas kartu su bet kuriomis pastabomis ar pasiūlymais, kurie, jo manymu, reikalingi atsižvelgiant į situaciją, perduoda atitinkamai valstybei, šios Konvencijos Šaliai.

5. Visi Komiteto procesiniai veiksmai, nurodyti šio straipsnio 1–4 dalyse, yra konfidencialūs ir visais šių procesinių veiksmų etapais turi būti siekiama bendradarbiauti su valstybe, šios Konvencijos Šalimi. Atlikęs tokius procesinius veiksmus dėl tyrimo, atliekamo pagal šio straipsnio 2 dalį, Komitetas, pasikonsultavęs su atitinkama valstybe, šios Konvencijos Šalimi, gali nuspręsti įtraukti tų procesinių veiksmų rezultatų apibendrintą įvertinimą į savo metinę ataskaitą, rengiamą pagal 24 straipsnį.

21 straipsnis

1. Pagal šį straipsnį valstybė, šios Konvencijos Šalis, bet kada gali pareikšti pripažįstanti Komiteto kompetenciją gauti ir nagrinėti pranešimus, kad, kaip teigia kuri nors valstybė, šios Konvencijos Šalis, kita valstybė, šios Konvencijos Šalis, nevykdo savo įsipareigojimų pagal šią Konvenciją. Tokie pranešimai gali būti priimami ir nagrinėjami šiame straipsnyje nustatyta tvarka tik tuo atveju, jei juos pateikė valstybė, šios Konvencijos Šalis, padariusi pareiškimą, kad pripažįsta šią Komiteto kompetenciją savo atžvilgiu. Komitetas nepriima jokių pranešimų pagal šį straipsnį, susijusių su valstybe, šios Konvencijos Šalimi, kuri nėra padariusi tokio pareiškimo. Pagal šį straipsnį gauti pranešimai svarstomi tokia tvarka:

a) jei kuri nors valstybė, šios Konvencijos Šalis, mano, kad kita valstybė, šios Konvencijos Šalis, nevykdo šios Konvencijos nuostatų, ji gali rašytiniu pranešimu atkreipti į tai tos valstybės, šios Konvencijos Šalies, dėmesį. Per tris mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo jį gavusi valstybė raštu pateikia tokį pranešimą atsiuntusiai valstybei paaiškinimą arba kokius nors kitus pareiškimus, kuriuose paaiškinamas tas klausimas ir kuriuose, kiek tai įmanoma ir tikslinga, yra nurodomos vidaus procedūros bei teisinės priemonės, kurios jau buvo taikytos, yra svarstomos ar gali būti taikomos tuo klausimu;

b) jei per šešis mėnesius po to, kai valstybė, į kurią buvo kreiptasi, gavo pirminį pranešimą, klausimas neišsprendžiamas taip, kad būtų patenkintos abi suinteresuotos valstybės, šios Konvencijos Šalys, kiekviena iš tų valstybių turi teisę perduoti šį klausimą svarstyti Komitetui, apie tai pranešdama Komitetui ir kitai valstybei;

c) Komitetas jam perduotą klausimą nagrinėja tik po to, kai įsitikina, kad pagal visuotinai pripažintus tarptautinės teisės principus visos prieinamos vidaus teisinės priemonės šiuo atveju buvo išbandytos ir panaudotos. Ši taisyklė netaikoma tais atvejais, kai teisinių priemonių taikymo terminai nepagrįstai užtęsiami arba kai neatrodo, kad jos veiksmingai padės asmeniui, kuris yra nukentėjęs dėl šios Konvencijos pažeidimo;

d) Komitetas, nagrinėdamas pranešimus pagal šį straipsnį, rengia uždarus posėdžius;

e) laikydamasis šio straipsnio c punkto nuostatų, Komitetas suinteresuotoms valstybėms, šios Konvencijos Šalims, geranoriškai padeda klausimą išspręsti taikiai, gerbiant šioje Konvencijoje nustatytus įsipareigojimus. Šiuo tikslu Komitetas prireikus gali sudaryti *ad hoc* taikinimo komisiją;

f) kiekvienu jam perduotu svarstyti klausimu Komitetas gali kreiptis į suinteresuotas valstybes, šios Konvencijos Šalis, minėtas b punkte, ir prašyti pateikti jam atitinkamą informaciją;

g) b punkte minėtos valstybės, šios Konvencijos Šalys, turi teisę būti atstovaujamos nagrinėjant Komitete klausimą ir teikti paaiškinimus žodžiu ir (arba) raštu;

h) per dvylika mėnesių nuo tos dienos, kai buvo gautas pranešimas pagal b punktą, Komitetas pateikia ataskaitą:

i) jei buvo įmanoma priimti sprendimą pagal e punkto nuostatas, Komitetas savo ataskaitoje tik glaustai išdėsto faktus ir priimtą sprendimą;

ii) jei sprendimo pagal e punkto nuostatas nebuvo įmanoma priimti, Komitetas savo ataskaitoje tik glaustai išdėsto faktus; suinteresuotų valstybių, šios Konvencijos Šalių, pateikti rašytiniai paaiškinimai ir užrašyti žodiniai paaiškinimai pridedami prie ataskaitos.

Kiekvienu klausimu ataskaita siunčiama suinteresuotoms valstybėms, šios Konvencijos Šalims.

2. Šio straipsnio nuostatos įsigalioja, kai penkios valstybės, šios Konvencijos Šalys, padaro pareiškimus pagal šio straipsnio 1 dalį. Tokius pareiškimus valstybės, šios Konvencijos Šalys, deponuoja Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, kuris jų kopijas siunčia kitoms valstybėms, šios Konvencijos Šalims. Pareiškimas bet kada gali būti atšauktas, pranešus apie tai Generaliniam Sekretoriui. Toks atšaukimas nekliudo nagrinėti jokio klausimo, apie kurį jau pranešta pagal šį straipsnį; jokie paskesni pranešimai iš valstybės, šios Konvencijos Šalies, nepriimami po to, kai pranešimą apie jos pareiškimo atšaukimą yra gavęs Generalinis Sekretorius, jeigu suinteresuota valstybė, šios Konvencijos Šalis, nėra padariusi naujo pareiškimo.

22 straipsnis

1. Valstybė, šios Konvencijos Šalis, gali bet kada pagal šį straipsnį pareikšti, kad ji pripažįsta Komiteto kompetenciją gauti ir nagrinėti jos jurisdikcijai priklausančių asmenų, kurie, jų manymu, yra nukentėję dėl to, kad valstybė, šios Konvencijos Šalis, pažeidė Konvenciją, arba jų vardu pateiktus pranešimus. Komitetas nepriima jokių pranešimų, jei jie susiję su valstybe, šios Konvencijos Šalimi, kuri nėra padariusi tokio pareiškimo.

2. Komitetas laiko nepriimtinu bet kokį pagal šį straipsnį pateiktą pranešimą, kuris yra anoniminis arba kurį jis laiko piktnaudžiavimu tokių pranešimų teikimo teise arba nesuderinamu su šios Konvencijos nuostatomis.

3. Atsižvelgdamas į šio straipsnio 2 dalies nuostatas, Komitetas į bet kurį jam pagal šį straipsnį pateiktą pranešimą atkreipia valstybės, šios Konvencijos Šalies, padariusios pareiškimą pagal šio straipsnio 1 dalį, dėmesį. Per šešis mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo jį gavusi valstybė raštu pateikia Komitetui paaiškinimus arba kokius nors kitus pareiškimus, kuriuose paaiškinamas tas klausimas ir kuriuose yra nurodomos teisinės priemonės, kurios jau galėjo būti tos valstybės taikytos.

4. Pagal šį straipsnį gautus pranešimus Komitetas nagrinėja atsižvelgdamas į visą to asmens arba jo vardu ir atitinkamos valstybės, šios Konvencijos Šalies, pateiktą informaciją.

5. Komitetas nenagrinėja jokių asmens pranešimų pagal šį straipsnį, jei jis nėra įsitikinęs, kad:

a) tas pats klausimas nebuvo ir nėra nagrinėjamas kita tarptautinio tyrimo ar sprendimo tvarka;

b) tas asmuo yra panaudojęs visas vidaus teisines priemones; ši taisyklė netaikoma tais atvejais, kai teisinių priemonių taikymo terminai nepagrįstai užtęsiami arba kai neatrodo, kad jos veiksmingai padės asmeniui, kuris yra nukentėjęs dėl šios Konvencijos pažeidimo.

6. Komitetas, nagrinėdamas pranešimus pagal šį straipsnį, rengia uždarus posėdžius.

7. Komitetas savo išvadas siunčia suinteresuotai valstybei, šios Konvencijos Šaliai, ir tam asmeniui.

8. Šio straipsnio nuostatos įsigalioja, kai penkios valstybės, šios Konvencijos Šalys, padaro pareiškimus pagal šio straipsnio 1 dalį. Tokius pareiškimus valstybės, šios Konvencijos Šalys, deponuoja Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui, kuris jų kopijas siunčia kitoms valstybėms, šios Konvencijos Šalims. Pareiškimas bet kada pranešimu Generaliniam Sekretoriui gali būti

atšauktas. Toks atšaukimas nekliudo nagrinėti jokio klausimo, apie kurį jau pranešta pagal šį straipsnį; jokie paskesni pranešimai iš valstybės, šios Konvencijos Šalies, nepriimami po to, kai pranešimą apie jos pareiškimo atšaukimą yra gavęs Generalinis Sekretorius, jeigu suinteresuota valstybė, šios Konvencijos Šalis, nėra padariusi naujo pareiškimo.

23 straipsnis

Komiteto ir *ad hoc* sutaikinimo komisijų, kurios gali būti paskirtos pagal 21 straipsnio 1 dalies e punktą, nariai turi teisę naudotis ekspertams, atliekantiems Jungtinių Tautų misijas, teikiamomis galimybėmis, privilegijomis ir imunitetais, kaip yra numatyta atitinkamuose Konvencijos dėl Jungtinių Tautų privilegijų ir imunitetų[5] skirsniuose.

24 straipsnis

Komitetas valstybėms, šios Konvencijos Šalims, ir Jungtinių Tautų Generalinei Asamblėjai pateikia metinę savo veiklos pagal šią Konvenciją ataskaitą.

III DALIS

25 straipsnis

1. Ši Konvencija teikiama pasirašyti visoms valstybėms.
2. Ši Konvencija turi būti ratifikuojama. Ratifikavimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

26 straipsnis

Ši Konvencija teikiama visoms valstybėms prisijungti. Prisijungiama deponuojant Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui prisijungimo dokumentą.

27 straipsnis

1. Ši Konvencija įsigalioja trisdešimtą dieną nuo tos dienos, kai Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui buvo deponuotas dvidešimtas ratifikavimo arba prisijungimo dokumentas.
2. Kiekvienai valstybei, kuri ratifikuoja šią Konvenciją arba prie jos prisijungia po to, kai buvo deponuotas dvidešimtas ratifikavimo arba prisijungimo dokumentas, ši Konvencija įsigalioja trisdešimtą dieną nuo tos dienos, kai ji deponuoja savo ratifikavimo arba prisijungimo dokumentą.

28 straipsnis

1. Kiekviena valstybė, pasirašydama arba ratifikuodama šią Konvenciją ar prie jos prisijungdama, gali pareikšti, kad nepripažįsta 20 straipsnyje nustatytos Komiteto kompetencijos.
2. Bet kuri valstybė, šios Konvencijos Šalis, padariusi išlygą pagal šio straipsnio 1 dalį, gali bet kada šią išlygą atšaukti apie tai pranešdama Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

29 straipsnis

[5] Jungtinės Tautos, *Tarptautinių sutarčių serija,* 1 t., 15 p. ir 90 t., 327 p. (1 tomo pataisos, 18 p.).

1. Bet kuri valstybė, šios Konvencijos Šalis, gali siūlyti pakeitimą ir pateikti jį Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui. Po to Generalinis Sekretorius siūlomą pakeitimą perduoda valstybėms, šios Konvencijos Šalims, prašydamas, jog jos jam praneštų, ar jos pritaria tam, kad būtų sušaukta valstybių, šios Konvencijos Šalių, konferencija tam pasiūlymui apsvarstyti ir dėl jo balsuoti. Jei per keturis mėnesius nuo tokio perdavimo dienos bent vienas trečdalis valstybių, šios Konvencijos Šalių, pritaria konferencijai, Generalinis Sekretorius sušaukia Jungtinių Tautų globojamą konferenciją. Kiekvieną pakeitimą, kurį patvirtina dauguma konferencijoje dalyvaujančių ir balsuojančių valstybių, šios Konvencijos Šalių, Generalinis Sekretorius pateikia visoms valstybėms, šios Konvencijos Šalims, priimti.

2. Pagal šio straipsnio 1 dalį patvirtintas pakeitimas įsigalioja, kai du trečdaliai valstybių, šios Konvencijos Šalių, Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui praneša, kad jos yra jį priėmusios pagal savo atitinkamus konstitucinius reikalavimus.

3. Pakeitimams įsigaliojus, jie tampa privalomi toms valstybėms, šios Konvencijos Šalims, kurios juos yra priėmusios, o kitas valstybes, šios Konvencijos Šalis, tebesaisto šios Konvencijos nuostatos ir visi ankstesni pakeitimai, kuriuos jos yra priėmusios.

30 straipsnis

1. Bet koks dviejų ar daugiau valstybių, šios Konvencijos Šalių, ginčas dėl šios Konvencijos aiškinimo ar taikymo, kuris negali būti išspręstas derybomis, vienos iš jų prašymu perduodamas arbitražui. Jei per šešis mėnesius nuo prašymo dėl arbitražo šalys negali susitarti dėl arbitražo organizavimo, bet kuri iš tų šalių gali perduoti ginčą svarstyti Tarptautiniam teisingumo teismui pateikdama prašymą pagal šio teismo statutą.

2. Kiekviena valstybė, pasirašydama arba ratifikuodama šią Konvenciją ar prie jos prisijungdama, gali pareikšti, kad ji nelaiko savęs saistoma šio straipsnio 1 dalies. Kitos valstybės, šios Konvencijos Šalys, nėra šio straipsnio 1 dalies saistomos kiekvienos valstybės, šios Konvencijos Šalies, padariusios tokią išlygą, atžvilgiu.

3. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, padariusi išlygą pagal šio straipsnio 2 dalį, gali bet kada atšaukti šią išlygą apie tai pranešdama Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

31 straipsnis

1. Valstybė, šios Konvencijos Šalis, rašytiniu pranešimu Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui gali denonsuoti šią Konvenciją. Denonsavimas įsigalioja praėjus metams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius tą pranešimą gauna.

2. Toks denonsavimas neturi poveikio valstybės, šios Konvencijos Šalies, atleidimui nuo jos įsipareigojimų pagal šią Konvenciją dėl bet kurios veikos arba neveikimo iki tos dienos, kai įsigalioja denonsavimas, nei jis kokiu nors būdu turi neigiamos įtakos kokio nors klausimo, kuris Komitete buvo pradėtas nagrinėti iki tos dienos, kai denonsavimas įsigalioja, vykstančiam nagrinėjimui.

3. Nuo tos dienos, kai įsigalioja valstybės, šios Konvencijos Šalies, atliktas denonsavimas, Komitetas nepradeda nagrinėti jokio naujo klausimo, susijusio su ta valstybe.

32 straipsnis

Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius informuoja visas Jungtinių Tautų valstybes nares ir visas šią Konvenciją pasirašiusias arba prie jos prisijungusias valstybes apie:

a) pasirašymus, ratifikavimus ir prisijungimus pagal 25 ir 26 straipsnius;

b) šios Konvencijos įsigaliojimo pagal 27 straipsnį datą ir bet kokių pakeitimų įsigaliojimo pagal 29 straipsnį datą;

c) denonsavimus pagal 31 straipsnį.

33 straipsnis

1. Ši Konvencija, kurios tekstai anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis yra autentiški, deponuojama Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

2. Šios Konvencijos patvirtintas kopijas Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius perduoda visoms valstybėms.

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJOS PRANEŠIMAS

DĖL TARPTAUTINIŲ SUTARČIŲ ĮSIGALIOJIMO

Konvencija dėl įrodymų civilinėse arba komercinėse bylose paėmimo užsienyje, priimta 1970 m. kovo 18 d., ratifikuota Lietuvos Respublikos 2000 m. balandžio 13 d. įstatymu Nr. VIII-1626, skelbta „Valstybės žiniose“ – 2000 m. Nr. 44-1250, **taikoma santykiams tarp Lietuvos Respublikos ir Kipro nuo 2006 m. liepos 30 d.**

TEISĖS IR TARPTAUTINIŲ SUTARČIŲ
DEPARTAMENTO DIREKTORIUS ANDRIUS NAMAVIČIUS

_____